

Warszawa, dnia 17 grudnia 2015 r.

RZĄDOWE CENTRUM LEGISLACJI
DEPARTAMENT POSTĘPOWAŃ PRZED
TRYBUNAŁEM KONSTITUCYJNYM

RCL.DPTK.590.8/2015

INFORMACJA O WYROKU

TRYBUNAŁU KONSTITUCYJNEGO

Z DNIA 27 PAŹDZIERNIKA 2015 R. O SYGN. AKT K 5/14¹⁾

I. Problem prawny

Zaskarżono **art. 464 § 2 w związku z art. 464 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego** (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.; dalej: k.p.k.), w zakresie, w jakim nie gwarantuje podejrzanemu (oskarżonemu) lub jego obrońcy prawa do wzięcia udziału w posiedzeniu sądu rozpatrującego zażalenie na postanowienie dotyczące stosowania wobec niego innych niż zatrzymanie i tymczasowe aresztowanie środków przymusu.

Z art. 464 § 2 k.p.k. wynika norma, która, z wyłączeniem przypadków określonych w art. 464 § 1 k.p.k. (tj. posiedzenie sądu odwoławczego rozpoznające zażalenie na postanowienie kończące postępowanie oraz zatrzymanie, a także wtedy gdy przysługuje im prawo do udziału w posiedzeniu sądu pierwszej instancji), uzależnia wzięcie udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego od zezwolenia tegoż sądu.

II. Wzorzec kontroli

Art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

III. Treść orzeczenia

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że: **art. 464 § 2 w związku z art. 464 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego** (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) w zakresie, w jakim nie gwarantuje podejrzanemu (oskarżonemu) lub jego obrońcy prawa do wzięcia udziału w posiedzeniu sądu rozpatrującego zażalenie na postanowienie w przedmiocie środka zapobiegawczego innego niż tymczasowe aresztowanie, a także

¹⁾ Sentencja została ogłoszona dnia 4 listopada 2015 r. w Dz. U. poz. 1788.

zażalenie na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, **jest niezgodny** z art. 45 ust. 1 w związku z art. 42 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał stwierdził, że wartość chroniona przez skarżoną regulację prawną tj. szybkość postępowania odwoławczego w kwestii stosowania nieizolacyjnych środków zapobiegawczych i zabezpieczenia majątkowego, nie stanowi odpowiedniego uzasadnienia ograniczenia w korzystaniu z prawa do udziału w posiedzeniu sądu, stanowiącego element prawa do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji) oraz prawa do wysłuchania przez sąd, będącego realizacją prawa do obrony w znaczeniu materialnym (art. 42 ust. 2 Konstytucji). Uznano, że limitacja wskazanych wyżej praw podmiotowych nie spełnia wymogu proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji).

Oceniając skutki wyroku, Trybunał stwierdził, że do czasu nowelizacji przepisów sądy powinny – zgodnie z ogólną zasadą wykładni i stosowania prawa w sposób zapewniający urzeczywistnienie gwarancji konstytucyjnych – rozważyć zasadność podjęcia stosownych działań prowadzących do zapewnienia podejrzanemu (oskarżonemu) lub jego obrońcy realnej możliwości uczestniczenia w posiedzeniu, na którym rozpoznawane jest zażalenie na postanowienie w przedmiocie nieizolacyjnego środka zapobiegawczego lub zabezpieczenia majątkowego. Przede wszystkim należy wziąć po uwagę odpowiednio wczesne informowanie o czasie i miejscu posiedzenia w takiej sprawie oraz o możliwości złożenia wniosku o dopuszczenie do uczestnictwa w posiedzeniu. Natomiast w razie złożenia wniosku, sądy mogłyby przyjąć taki sposób wykładni art. 464 § 2 k.p.k., który da podejrzanemu (skarżącemu) lub jego obrońcy możliwość udziału w posiedzeniu.

Kwestionowany przepis w zakresie wskazanym w sentencji orzeczenia traci moc obowiązującą z dniem wejścia w życie wyroku TK, tj. z dniem 4 listopada 2015 r.

IV. Wskazówki dla prawodawcy

Trybunał Konstytucyjny zauważył, że zakresowa formuła wyroku wskazuje, iż ustawodawca powinien podjąć prace legislacyjne w celu jego wykonania. Na ustawodawcy ciąży bowiem powinność dokonania zmiany przepisów kodeksu postępowania karnego w sposób, który zagwarantuje podejrzanemu (skarżącemu) lub jego obrońcy prawo do udziału w posiedzeniu sądu rozpoznającego zażalenie na postanowienie w przedmiocie nieizolacyjnego środka zapobiegawczego lub zabezpieczenia majątkowego. Trybunał zasugerował, że ustawodawca mógłby zastosować tę samą technikę legislacyjną, jaką przyjął, realizując wyrok TK wydany w sprawie o sygn. SK 29/04²⁾. Organ ustawodawczy winien

przy tym mieć na względzie, że prawo do udziału w posiedzeniu sądu odwoławczego pociąga za sobą m.in. obowiązek zawiadomienia przez sąd stron o czasie i miejscu posiedzenia. Prawo to nie oznacza natomiast w tym przypadku obowiązku stawiennictwa danej osoby ani zakazu rozpoznania zażalenia pod nieobecność wnoszącego zażalenie (jego obrońcy), jeżeli został on powiadomiony o terminie posiedzenia sądu.

Joanna Knapińska
Dyrektor
Departamentu Postępowań przed Trybunałem
Konstytucyjnym
w Rządowym Centrum Legislacji

/-podpisano bezpiecznym podpisem elektronicznym
weryfikowanym przy pomocy ważnego
kwalifikowanego certyfikatu/

²⁾ Treść art. 464 § 1 zdanie pierwsze k.p.k. została przez ustawodawcę uzupełniona przez dodanie słów: „oraz na zatrzymanie” (zob. art. 1 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, Dz. U. Nr 169, poz. 1416).